

विरुवा गाउँपालिकाको गाउँसभाको १५ औं अधिवेशनमा
उपाध्यक्ष श्री भगवती शर्मा ज्यूले प्रस्तुत गर्नुभएको

बजेट वक्तव्य
आ.व. २०८१।०८२

गाउँ सभामा प्रस्तुत मिति
२०८१।०३।१०

विरुवा गाउँपालिका उपाध्यक्ष श्री उपाध्यक्ष भगवती शर्मा ज्यूले गाउँसभाको १५ औं अधिवेशनमा प्रस्तुत गर्नुभएको आ.व. २०८१।०८२ को बजेट वक्तव्य:

सभाका अध्यक्ष ज्यू,

नेपालको संविधान धारा २३० बमोजिम विरुवा गाउँ कार्यपालिकाले आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान गाउँ सभामा पेश गर्ने व्यवस्था भए बमोजिम यस विरुवा गाउँपालिकाको उपाध्यक्षको हैसियतले गाउँ सभाको १५ औं अधिवेशनमा आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को लागि बजेट प्रस्तुत गरिरहँदा गौरवको महसुस गरेको छु । यस महत्वपूर्ण अवसरमा मुलुकलाई संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको युगमा ल्याउने क्रममा जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण महान सहिदहरु तथा राष्ट्रप्रति समर्पित दिवङ्गत आदरणीय व्यक्तित्वहरुमा भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । राष्ट्रियता र स्वाधिनताको रक्षा गर्दै न्यायपूर्ण समाज निर्माण र समृद्धिको मार्गमा एकताबद्ध रहेका यस विरुवावासी जनता र राजनीतिक नेतृत्व प्रति उच्च सम्मान प्रकट गर्न चाहन्छु ।

१. यस विरुवा गाउँपालिकाले यस अघि ७ आर्थिक वर्षको बजेट तर्जुमा गरी पुर्ण रुपमा कार्यान्वयन भईसकेको छ । यस अवस्था सम्म आईपुग्दा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको समन्वय र सहकार्यबाट श्रोत, साधन र अवसरको अधिकतम परिचालन गर्दै समृद्धि तर्फ अघि बढ्ने आधारशिला तयार भएको छ । विरुवा गाउँपालिकाको आवधिक योजनाले तय गरेको “समृद्ध विरुवा, सुखी विरुवा बासी” दिर्घकालिन सोच हासिल गर्ने मार्गमा दृढताका साथ अघि बढेको अवस्थामा विरुवा गाउँपालिकाले समेत सामाजिक न्याय सहितको तीव्र विकास, सुशासन सहितको जनउत्तरदायी स्थानीय सरकार र सभ्य, सुसंस्कृत एवं कर्तव्यनिष्ठ समाज निर्माण गर्दै पूर्ण लोकतन्त्र तथा समाजवाद उन्मुख स्थानीय अर्थव्यवस्था निर्माणका लागि विरुवा गाउँ कार्यपालिका प्रतिबद्ध छ ।

२. गण्डकी प्रदेशमा अवस्थित यस विरुवा गाउँपालिका प्राकृतिक श्रोत साधन, कृषि तथा पशुजन्य विकास, पर्यटनको विकासमा अद्वितीय सम्भावना रहेको गाउँपालिका हो । सोही अनुरूप विरुवा गाउँपालिकाका जनताको जीवनस्तर वृद्धि र यस गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका श्रोत साधनको अधिकतम तथा दिगो परिचालन तथा उपलब्ध अन्य अवसर र

सम्भावनाहरूको उपयोग गरी पूर्वाधार विकासका साथसाथै आर्थिक सामाजिक विकासको निम्ति आधारशीला तयार भएको छ । चालु आर्थिक वर्षको विरुवा गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयनबाट सुशासन, विकास र समृद्धिको आधारशीला निर्माण तथा विरुवावासीको जीवनस्तरमा त्यसको सकारात्मक प्रतिफल देखिन थालेको छ । स्थानीय स्तरमा रोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गरी गरिबी, विपन्नता, निरक्षरता र पछ्यौटेपनको अन्त्य गर्न गाउँपालिका प्रतिवद्ध रहेको छ । विरुवा गाउँपालिका अन्तर्गत आधारभूत शिक्षा तथा प्राथमिक स्वास्थ्य सेवामा पहुँच र सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभूति सुनिश्चित हुँदै गएको छ ।

अध्यक्ष महोदय,

अब म आगामी आर्थिक वर्षको लागि योजना तथा कार्यक्रमहरूको तर्जुमा गर्दा अपनाइएका मुख्य मुख्य आधार तथा विधिहरूको यहाँहरू समक्ष संक्षेपमा विवेचना गर्न चाहन्छु ।

३. नेपालको केन्द्रीकृत शासन व्यवस्थालाई संघीय शासन व्यवस्थामा रूपान्तरण गर्ने गरी नेपालको संविधान जारी भई लागू भएको हामीहरू सबैलाई विदितै छ । सोही शिलशिलामा केन्द्रमा रहेका अधिकार स्थानीय सरकारहरूमा हस्तान्तरण भईरहेको विद्यमान अवस्था छ । स्थानीय सरकारहरूको गठन पश्चात प्रत्येक वर्ष आषाढ १० गते भित्र स्थानीय सरकारहरूले आगामी आर्थिक वर्षका लागि नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरू आ-आफ्नो सभामा पेश गर्नु पर्ने कानूनी व्यवस्था भएकोले आज मिति २०८१।०३।१० गते बसेको गाउँ सभाको १५ औँ अधिवेशनको दोस्रो बैठकमा आगामी आ.व. २०८१।८२ को बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु ।

४. आगामी आर्थिक वर्षका लागि बस्तीस्तरबाट योजना तथा कार्यक्रमहरू तयार भई वडा समितिहरूले ती योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई विषयगत समितिको बैठकमा समेत छलफल भई प्राथमिकीकरण गरी बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिमा पठाउने व्यवस्था मिलाइएको छ । सो कार्यपूर्व गाउँपालिकाले संघ तथा प्रदेश सरकारबाट यस गाउँपालिकाको लागी समानीकरण, सशर्त, विशेष, समपुरक अनुदान र राजश्व बाँडफाँड मार्फत आगामी आ.व. को लागि सिलिङ उपलब्ध गराएको थियो । उपाध्यक्षको

संयोजकत्वमा रहेको राजस्व परामर्श समितिबाट करका दरहरू सहित आगामी आर्थिक वर्षका लागि आन्तरिक आयको प्रक्षेपण भएको छ । श्रोत अनुमान समितिको आन्तरिक आय प्रक्षेपण तथा संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त बजेट सिलिङको दायरामा रही गाउँपालिकाका अध्यक्षको संयोजकत्वमा रहेको श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले आगामी आर्थिक वर्षका लागि कूल सिलिङ निर्धारण गरेको छ । गाउँ कार्यपालिकामा बजेट निर्माणका लागि विभिन्न विषयगत समितिहरू तथा विषयगत क्षेत्र समूहहरूको गठन गरिएको छ । वडा स्तरबाट प्राथमिकीकरण गरि पठाएका योजनाहरूलाई कार्यपालिका अन्तर्गतका विभिन्न समितिहरू तथा समूहहरूमा छलफल गरी प्राप्त सुझावहरूलाई समेत समेटी बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिबाट आगामी आर्थिक वर्षको लागि बजेट तर्जुमा गरी कार्यपालिकाको बैठकबाट पारित भई छलफलका लागि आजको यस गरिमामय सभामा पेश गरिएको छ ।

५. आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तथा कार्यक्रम तयार पार्दा निम्नानुसारका कानून/ नीति तथा दस्तावेजहरूको सहयोग लिइएको छ ।

- नेपालको संविधान
- नेपाल सरकारको सोही योजना (२०७६/७७-२०८०/८१) को आधारपत्र
- विरूवा गाउँपालिकाको आवधिक योजना (२०८०/८१-२०८४/८५)
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४
- विरूवा गाउँपालिकाको सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०७६
- स्थानीय तहको वार्षिक योजना, बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन(परिमार्जित), २०७८
- नेपाल सरकारको आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम
- नेपाल सरकारको आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को बजेट वक्तव्य
- गण्डकी प्रदेश सरकारको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम
- गण्डकी प्रदेश सरकारको वजेट वक्तव्य
- विरूवा गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रम

- विरुवा गाउँपालिकाको त्रिवर्षीय मध्यमकालीन खर्च संरचना
- नेपाल सरकारले बेला बेला गरेका नीतिगत निर्णयहरू
- आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६
- आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७
- सार्वजनिक खर्चमा मितव्ययीता र प्रभावकारिता कायम गर्ने सम्बन्धी नीतिगत मार्गदर्शन, २०७५
- दिगो विकास लक्ष्यहरू
- बजेट तर्जुमा सम्बन्धी प्रचलित नेपाल कानूनका सान्दर्भिक दफा तथा नियमहरू ।
- नेपाल सरकारले अन्तराष्ट्रिय स्तरमा जनाएका प्रतिवद्धताहरू ।

अध्यक्ष महोदय

६. अब म चालु आ.व.को बजेट कार्यान्वयनको बारे विवेचना गर्न चाहान्छु । नेपालको वर्तमान अवस्थामा देखिएको वित्तीय समस्याहरूका कारण अर्थतन्त्र संकुचित हुन पुग्यो । विश्व व्यापार र आर्थिक गतिविधिमा आएको शिथिलता र रोजगारीको अवसरहरू न्यून हुन पुगे । रोजगारी र आयमा कमि आए सँगै गरिबी र असमानता वृद्धि भई कम आय भएका मानिसहरूको दैनिक जीवनयापन कष्टकर हुन पुग्यो । विश्व अर्थतन्त्रमा भएको आर्थिक शिथिलताको कारणबाट विश्व अर्थतन्त्र ३.२ प्रतिशतले मात्र विस्तार हुने प्रक्षेपण अन्तराष्ट्रिय मुद्रा कोषले गरेको छ । नेपालको अर्थतन्त्र २०८१/२०८२ मा ६ प्रतिशतले विस्तार हुने अनुमान तथा प्रक्षेपण संघीय अर्थ मन्त्रालयले गरेको छ ।
७. विरुवा गाउँपालिकाले चालु आ.व.मा गाउँपालिकाको मुख्य प्रशासकीय भवन निर्माण सम्पन्न भई सेवा प्रवाहमा थप सरलीकृत तथा चुस्तदुरुस्त भएको छ । यस आर्थिक वर्षमा विरुवा गाउँ कार्यपालिका र अन्तर्गतका वडा कार्यालयका काम कारवाहीलाई सुचना प्रविधि मैत्री बनाउने कार्यमा अत्यन्तै सफलता प्राप्त भएको छ । सम्पूर्ण वडामा ईन्टरनेटको पहुँचको व्यवस्था मिलाई व्यक्तिगत घटनादर्ता प्रणालीलाई पूर्णतया अनलाईन मा आधारित गराईएको छ । आन्तरिक कर संकलन कार्यको निम्ति पूर्ण रूपले अनलाईन वेब बेसमा आधारित सफ्टवेयर जडान गरी सम्बन्धित कर्मचारीलाई तालिम समेत प्रदान गरी सञ्चालनमा ल्याईएको छ । लेखा प्रणालीलाई थप व्यवस्थित बनाउँदै भुक्तानी

प्रकृत्यामा सुत्र प्रणाली मार्फत विद्युतीय कारोबार (EFT) संचालनमा ल्याईएको छ । साथै सामाजिक सुरक्षा भत्ता समेत विद्युतीय कारोबार (EFT) मार्फत गरि विद्युतिय शासनको अवधारणा अवलम्बनगरिएको छ ।

८. यस गाउँपालिका अन्तर्गत आधारभुत शिक्षा, प्राथमिक स्वास्थ्य सेवाको सुनिश्चितताको निम्ति यथेष्ट कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याईएको छ । पालिका भित्रका ६ वटा स्वास्थ्य चौकीमा ल्याव स्थापना गरी स्वास्थ्य सेवालाई थप प्रभावकारी बनाईएको छ । कक्षा ८ को अन्तिम परीक्षा पालिका स्तरबाट संचालन भएको छ तथा चालु आ.व.मा थप ६ गरि पालिका भित्रका १६ वटा विद्यालयमा नमूना बाल विकास केन्द्र निर्माण गरिएको छ । यस आ.व. मा अधिकांश बजेट पूर्वाधार निर्माण कार्यमा विनियोजन गरेको तथा जनताका आकांक्षा समेत पूर्वाधार तर्फ सडक निर्माणमा रहेकोले ठूलो आकारको बजेट स्थानीय पूर्वाधार सडक निर्माण कार्यमा खर्च भएको छ ।

९. पशु तथा कृषि विकास सम्बन्धि कार्यक्रमहरु, उपाध्यक्ष महिला उद्यमशील कार्यक्रम, युवा सीप विकास तथा रोजगार प्रवर्द्धन कार्यक्रम, प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम संचालनमा ल्याई रोजगारी सृजना गरिएको छ ।

१०. पर्यटनको विकास गरी यस गाउँपालिकालाई पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा विकास गर्न योजना सञ्चालनमा ल्याईएको छ । यसै गाउँपालिकाको पर्यटकीय सम्भावना भएको मनकामना मन्दिरको पुनर्निर्माणको कार्यलाई अगाडी बढाउँदै पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि उक्त मन्दिर नजिकै गहते मनकामना र सपाउदे होमस्टे सञ्चालनमा आएको छ ।

११. यस आ.व.मा अति विपन्न परिवार, दलित, आदिवासी जनजाती, महिला बालबालिका, जेष्ठ नागरिक लक्षित कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याईएको छ ।

अध्यक्ष महोदय,

अब म आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को बजेटका उद्देश्य तथा प्राथमिकताहरु यस सभा समक्ष पेश गर्दछु ।

बजेटका उद्देश्यहरु:

- क. स्वास्थ्य, शिक्षा, यातायात, वातावरण संरक्षण लगायतका नागरिकका मौलिक हकहरुको परिपुर्ति गर्दै विरुवा गाउँपालिका बासिको जीवनस्तरमा गुणात्मक सुधार ल्याउने ।
- ख. गाउँपालिकामा उपलब्ध सिमित स्रोत, साधन, जनशक्ति तथा क्षमताको अधिकतम सदुपयोग गर्दै सामाजिक न्याय सहितको समतामुलक समाजको निर्माण गर्ने ।
- ग. आधारभूत भौतिक, सामाजिक तथा आर्थिक पूर्वाधारहरुको विकास गरि “समृद्ध विरुवा, सुखि विरुवाबासी” को लक्ष्य हासिल गर्ने ।

बजेटका उद्देश्यहरु हासिल गर्न तपसिल बमोजिमका प्राथमिकताहरु निर्धारण गरेको छु ।

- क. कृषक, कृषक समूह तथा सहकारीहरुको परिचालन मार्फत कृषिको व्यावसायीकरण गरि कृषिजन्य उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाउने ।
- ख. युवा परिचालन, उद्यमशिलताको विकास, साझेदारी तथा स्वरोजगारका कार्यक्रम मार्फत रोजगारी अभिवृद्धि गर्ने ।
- ग. गाउँपालिकालाई जिल्ला सदरमुकाम जोड्ने र गाउँपालिकालाई वडा कार्यलयसंग जोड्ने रणनीतिक महत्वका सडक पूर्वाधारको विस्तार र संरक्षण गर्ने ।
- घ. स्वास्थ्य संस्थाहरुको स्थापना, स्तरोन्नती, पूर्वाधार विकास र आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्था गरि गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने ।
- ङ. विद्यालयहरुको भौतिक पूर्वाधारको सुधार, प्रविधिमैत्री शिक्षण सिकाईको प्रवर्द्धन तथा निरन्तर अनुगमन निरीक्षण मार्फत गुणस्तरीय शिक्षाको प्रदान गर्ने ।
- च. सार्वजनिक सेवा प्रवाहको लागि आवश्यक भौतिक पूर्वाधार, सुचना प्रविधि र तालिमको व्यवस्था गरि सार्वजनिक सेवालाई छिटो, छरितो ,गुणस्तरीय र पारदर्शी बनाई सुशासन प्रवर्द्धन गर्ने ।
- छ. समाजमा बञ्चितिकरणमा परेका वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई सम्बोधन हुने गरि सामाजिक सुरक्षा तथा पूर्वाधारहरु विकास गरि गरिबी निवारणमा सहयोग पुर्याउने ।
- ज. सडक, खानेपानी, पुल, भवन जस्ता पूर्वाधारहरुको निर्माण गरी आर्थिक विकास र समृद्धि हासिल गर्ने ।

अध्यक्ष महोदय,

१२. अब म चालु आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को अन्त्यसम्ममा भएको आय-व्ययको विवरण पेश गर्न अनुमति चाहान्छु । चालु आर्थिक वर्षमा नेपाल सरकार सशर्त अनुदान तर्फ रु २१ करोड ८५ लाख प्राप्त हुने अनुमान गरिएकोमा रु २१ करोड ७३ लाख प्राप्त भएको छ । चालु आर्थिक वर्षमा गत आर्थिक वर्षबाट खर्च नभई हस्तान्तरण भएको रकम रु ५ करोड १९ लाख ७० हजार प्राप्त भएको छ । त्यस्तै नेपाल सरकार समानीकरण अनुदान तर्फ रु ८ करोड ५३ लाख, संघीय सरकार राजश्व बाँडफाँड तर्फ रु ७ करोड ४१ लाख ८२ हजार, गण्डकी प्रदेश समानीकरण अनुदान तर्फ रु १ करोड ०७ लाख ३० हजार, गण्डकी प्रदेश सवारी साधन कर बाँडफाँड तर्फ रु ४८ लाख ८५ हजार , संघीय सम्पूरक अनुदान तर्फ रु ५० लाख, संघीय विशेष अनुदान तर्फ रु १ करोड ८० लाख, गण्डकी प्रदेश सम्पूरक अनुदान तर्फ ५० लाख र गण्डकी प्रदेश शसर्त अनुदान तर्फ रु ५० लाख प्राप्त हुने अनुमान गरेकोमा सोही अनुसार अनुदानहरू प्राप्त भई रहेता पनि नेपालको अर्थतन्त्रमा देखिएको विभिन्न वित्तीय समस्याहरूका कारणले गर्दा संघ तथा प्रदेश सरकारको वित्तीय समानिकरण अनुदान तर्फको करिब २६ प्रतिशत रकम कटौती भएको र संघीय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने राजश्व बाँडफाँड तर्फको रकम अनुमान गरे अनुसारको सबै रकम प्राप्त हुने अवस्था रहेन । यस बाट गाउँपालिकाले तय गरेका केही योजना तथा कार्यक्रमहरू सम्पन्न भई सक्दा समेत कार्यालयले उपभोक्ता समिति/निर्माण व्यावसायीलाई भुक्तानी गर्न सकेको छैन ।

१३. जेष्ठ नागरिक दीर्घ सेवा सम्मान र सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको लागि १३ करोड ५८ लाख ३२ हजार, गरिब सँग विश्वेश्वर कार्यक्रमको लागि ४ लाख १५ हजार अनुदानहरू प्राप्त भएका छन । यसरी अन्य अनुदान तर्फ कुल १३ करोड ६२ लाख ४७ हजार रकम प्राप्त भएको छ ।

१४. चालु आ.व. मा आन्तरिक आम्दानी तर्फ रु . १ करोड प्राप्त हुने अनुमान गरिएकोमा २०८१ जेठ मसान्त सम्म रु ४८ लाख ५० हजार ९ सय ६६ मात्र संकलन भएको र असार मसान्त सम्म आन्तरिक आम्दानी लक्ष्य अनुसार संकलन हुने अवस्था देखिदैन । संघीय तथा प्रदेश समानिकरण र राजश्व बाँडफाँडमा निकास कम् हुने अवस्था देखिएकोले

चालु आर्थिक वर्षको कार्यान्वयन नभएका योजना तथा कार्यक्रमहरुबाट बचत रकम परिचालन गरी राजस्व बाँडफाँड र संघीय तथा प्रदेश समानिकरण शिर्षकमा विनियोजित योजना तथा कार्यक्रममा खर्च भुक्तानी गर्ने र त्यसबाट समेत भुक्तानी हुन नसकेमा आगामि आ. व. मा दायित्व सार्ने व्यवस्था मिलाएको छ । जसबाट आगामि आ. व. मा रु. १ करोड २० लाख १९ हजार दायित्व सृजना हुन गएको छ । त्यसरी सृजित दायित्व र भुक्तानी गर्नु पर्ने पक्षको विवरण सहित अनुसूचीमा संलग्न गरेको छ । सम्पूर्ण प्राप्त अनुदानहरु, आन्तरिक आम्दानी तथा गत वर्षको अल्या बचत रकम गरी चालु आर्थिक वर्षमा विरुवा गाउँपालिकाको कुल बजेट रु. ४८ करोड ८८ लाख ६७ हजार कायम हुन आएको देखिन्छ ।

१५. अब म यस आर्थिक वर्षमा हुने व्ययको अनुमान पेश गर्न अनुमति चाहान्छु । यस वर्षमा शसर्त अनुदान र अन्य अनुदानमा प्राप्त भएको बजेट अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरण सहित जम्मा रु ४८ करोड ८८ लाख ६७ हजार ६ सय मध्ये चालु तर्फ ३३ करोड ६० लाख ८२ हजार र पुँजीगत तर्फ १५ करोड २७ लाख ८५ हजार विनियोजन भएकोमा हालसम्म चालु तर्फ रु २४ करोड ५९ लाख ६२ हजार खर्च भएको छ, जुन ७३.१८ प्रतिशत हुन आउँछ । त्यस्तै हाल सम्ममा पुँजीगत तर्फ रु १० करोड १२ लाख ५० हजार खर्च भएको छ, जुन विनियोजित रकमको ६६.२७ प्रतिशत हुन आउँछ । त्यस्तै चालु /पुँजीगत गरी जम्मा रु ३४ करोड ७२ लाख १२ हजार खर्च भएको छ, जुन कुल विनियोजित रकमको ७१.०२ प्रतिशत हुन आउँछ ।

१६. चालु आ.व.मा संघीय सरकारको समपुरक अनुदान रु. ५० लाख र गाउँपालिकाको रु. ५० लाख गरि रु. १ करोडको बेलघारी मेथाभुरुङ्ग सपाउदे सडक, प्रदेश सरकारको शसर्त अनुदान रु ५० लाखको विरुवा विरुवा खाली सडक, संघीय विशेष अनुदानको वास्तराखोला मेमखोला ज्याग्दीखोला नदि नियन्त्रण योजनाको लागि रु. १ करोड लागत अनुमान तयार भई ठेक्का प्रकृया मार्फत सम्झौता गरी निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ । प्रदेश समपुरक अनुदानको रु. ५० लाख र गाउँपालिकाको रु ३४ लाख गरि रु. ८४ लाख बजेटमा सुरुङ्ग क्वादी चिन्नेबास लगायतका योजनाहरुको ठेक्का प्रकृया मार्फत सम्झौता

भई निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको छ । साथै राडभाङ्ग स्वास्थ्य चौकी बहुवर्षीय योजनाको रूपमा संचालित छ । यसैगरी पालिकाले छनौट गरेका रणनीतिक सडकहरूमा पालिकाले आफ्नो बजेट मार्फत विभिन्न रणनीतिक महत्वका सडकहरूलाई प्राथमिकता दिई निर्माण कार्य अगाडी बढाइरहेको छ ।

१७. आयोजनाको आवश्यकता, महत्व र त्यसबाट प्राप्त हुने उपलब्धिको आधारमा योजनाहरूको प्राथमिकता निर्धारण गरि सोको आधारमा बजेट व्यवस्था र कार्यान्वयनको लागि आवधिक योजना तथा विषय क्षेत्रगत योजना निर्माण गरि योजनाबद्ध, मापनयोग्य, सूचकमा आधारीत विकास गर्ने नीति अनुरूप विरुवा गाउँपालिकाको आवधिक योजना बनाई कार्यान्वयन गरिएको छ । आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रम बिच तादताम्यता कायम गर्न मध्यमकालिन खर्च संरचना समेत निर्माण गरि आवधिक योजनाको लक्ष्य पुरा गर्ने दिशामा वार्षिक बजेटलाई केन्द्रित गरिएको छ । यसले आगामी आ.व बाट बजेट निर्माण र सोको कार्यान्वयनमा थप टेवा पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ । साथै गाउँपालिकाको कृषि, शिक्षा, स्वास्थ्य, पर्यटन लगायतका सबै तथाडकहरू संकलनतथा विश्लेषण गरी तथ्याडकमा आधारित विकास र कार्य सम्पादन गर्नको लागि गाउँपालिकाको डिजिटल प्रोफाईल निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ जसलाई आगामी आर्थिक वर्षहरूमा निरन्तर अद्यावधिक गर्दै लगिने छ ।

अध्यक्ष महोदय,

१८. अब म यस गरिमामय सभामा आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को लागि अनुमानित आय व्यय पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु । आगामी आर्थिक वर्षको लागि अनुमानित कूल बजेट रु. ४९ करोड ४६ लाख ४७ हजार कायम हुने प्रारम्भिक अनुमान छ । जस मध्ये नेपाल सरकारबाट वित्तीय समानीकरण अनुदान तर्फ ८ करोड ६३ लाख, नेपाल सरकारबाट सशर्त अनुदान तर्फ २२ करोड ८६ लाख ९१ हजार, संघीय राजश्व बाँडफाँड तर्फ ७ करोड ८८ लाख, प्रदेश वित्तीय समानीकरण अनुदान तर्फ १ करोड ०६ लाख ६९ हजार, प्रदेश राजश्व बाँडफाँड तर्फ ४५ लाख ८७ हजार, प्रदेश समपुरक अनुदान तर्फ रु. ७० लाख, प्रदेश विशेष अनुदान रु ३० लाख, संघीय विशेष अनुदान तर्फ रु २

करोड ६० लाख र संघीय समपुरक तर्फ रु ७५ लाख यस आ.व. मा बचत रु ३ करोड ११ लाख र आन्तरिक आयश्रोत तर्फ १ करोड १० लाख रकम प्राप्त हुने अनुमान गरिएको छ । झट्ट हेर्दा आन्तरिक आयश्रोतको प्रक्षेपण केही महत्वाकांक्षी देखिएतापनि यसलाई सार्थक बनाउन सबै गाउँपालिकाबासी लाई हार्दिक अनुरोध गर्दछु । साथै आगामि आ.व. देखी आन्तरिक आयमा वृद्धि गर्न राजस्व सुधार कार्ययोजनाले औल्याएका क्षेत्रमा करको दायरा बिस्तार गर्दै लैजाने छु ।

१९. आगामी आर्थिक वर्षका लागि चालू खर्च तर्फ कूल रु. ३३ करोड २७ लाख २३ हजार प्रस्ताव गरेको छु । यस मध्येबाट गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका सम्पूर्ण कर्मचारीहरू र शिक्षकहरूको तलब भत्ता तथा कार्यालय सञ्चालन खर्च समेत प्रस्ताव गरिएको छ । साथै चालु खर्च तर्फ नै जनप्रतिनिधिहरूको सेवा सुविधा समेत प्रस्ताव गरिएको छ ।
२०. आगामी आर्थिक वर्षका लागि पुँजीगत खर्च तर्फ आर्थिक विकास क्षेत्रमा १२.१५ प्रतिशत, सामाजिक विकास क्षेत्रमा २६.८५ प्रतिशत, भौतिक पूर्वाधार विकास क्षेत्रमा ४५.७९ प्रतिशत, वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापनमा ८.६५ प्रतिशत , संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह क्षेत्रमा ६.५६ प्रतिशत गरी कूल रु. १६ करोड १९ लाख २४ हजार रकम विनियोजन गरेको छु ।
२१. आगामी आर्थिक वर्षमा थुप्रै योजनाहरू संघ र प्रदेश सँगको सहकार्यमा सम्पन्न हुनेछन् । त्यस्ता ठूला खालका योजनाहरूमा संघ/ प्रदेश तथा स्थानीय तहको लागत साझेदारी रहने छ । लागत साझेदारीका आयोजनाहरू सम्पन्न गर्नका लागि छुट्टै समपूरक कोषमा रु १ करोड ४४ लाख बजेट प्रस्ताव गरेको छु ।
२२. गाउँपालिकाको योजना निर्माण प्रकृत्यालाई विकेन्द्रीत तथा वडाहरूलाई समेत विकास योजनाहरू छनौट गर्न स्वायत्तता मिलास भनी प्रत्येक वडालाई न्युनतम रु ३४ लाख देखी अधिकतम रु ४१ लाखका दरले आयोजना तथा कार्यक्रम छनौट गर्ने व्यवस्था मिलाईएको छ । ती आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको लागि कूल रु. २ करोड ९४ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु । प्रत्येक वडालाई उपलब्ध भएको श्रोत सुनिश्चितताबाट प्राप्त आयोजनालाई अनुसुचीमा संलग्न गरेको छु ।

भवन पूर्वाधार

२३. आगामि आर्थिक वर्षमा वडा नं. १ र ३ को वडा कार्यालय भवन निर्माणको लागि रु. ३० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु । विपन्नताको कारणबाट हाल सम्म पनि खरको छाना विस्थापन गर्न नसकेका व्यक्तिहरुको फुसको छाना विस्थापन गर्न रु. १० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

सडक पूर्वाधार

२४. राङखोला धोवादी सडकको ६.२ कि.मी. लाई पालिका सदरमुकाम र जिल्ला प्रदेश सदरमुकाम जोड्ने प्रथम प्राथमिकताको सडक को रुपमा विकास गर्ने निति अनुरूप सो सडकको स्तरोन्नती सहित कालोपत्रे र ज्याग्दी खोलाको गैरीघाट मोटरेवल पुल र राउसेघाट मोटरेवल पुल निर्माण गर्नको लागि प्रदेश सरकारबाट ठेक्का भई निर्माणको चरणमा रहेको र विरुवा हुदै हरिनास जोड्ने सडकको करिब २ कि.मि. कालोपत्रे हुने गरि प्रदेश सरकारबाट ठेक्का रहेको सम्मानित सभा समक्ष जानकारी गराउँदै सो कार्यको लागि गण्डकी प्रदेश सरकारलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । साथै गाउँपालिकाको केन्द्रबाट वडा कार्यालय जोड्ने गाउँपालिकाका रणनीतिक सडकहरु बाह्रै महिना यातायात संचालन गर्न बेलघारी मेथाभुरुङ एलादी रत्ने सडकका लागि रु १ करोड ५० लाख, भुवान चिन्नेवास राम्कीथुम्की सडक स्तरोन्नती रु १ करोड १७ लाख, खाली बिरुवा सडकका लागि रु २० लाख, ललाङ तर्ले कुसुमभन्ज्याङ सडकका लागि रु २० लाख, बिरुवा शिखरशिहं दह सडक स्तरोन्नतीका लागि रु २० लाख, भन्ज्याङ बाहु बिरुवा सडक स्तरोन्नती रु २० लाख विनियोजन गरेको छु । राङखोला मिलनचोक दम्सिदि बगरिबोट सडक रु ७ लाख, लाटापिपल धरादी सडक रु १० लाख, धोवादी खाली सडक स्तरोन्नती रु ९ लाख, टोकराङ्ग खाङराङ्ग ज्यामिरे सडकलाई रु ८ लाख, र पूर्वाधार साझेदारी कार्यक्रमको लागि रु २० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु । साथै वडा कार्यालयबाट कम्तिमा १ वटा वडाको रणनीतिक सडक छनौट गरी प्रत्येक रणनीतिक सडकका लागि कम्तिमा रु ५ लाख बजेट विनियोजन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । साथै अन्य सहायक

सडक निर्माण, विस्तार तथा स्तरउन्नतिको निम्ति आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।

२५. जनताको योजना जनताकै साझेदारी कार्यक्रम संचालन गरी विरुवा गाउँपालिका बजार उन्मुख बस्तिहरू जस्तै विरुवा बजार, चिन्नेबास, मेथाभुरुङ, कुसुमभञ्ज्याङका भित्री सडक गाउँपालिकाको ५० प्रतिशत र सम्बन्धित उपभोक्ताको ५० प्रतिशत साझेदारीमा ढलान कार्य गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।

कृषि तथा पशुपक्षि विकास

२६. विरुवा गाउँपालिकाको समग्र विकासका लागि कृषि, पर्यटन र पूर्वाधार क्षेत्रको विकास नै पहिलो शर्त हो । त्यसैले कृषि क्षेत्रको प्रवर्द्धन तथा परम्परागत कृषि प्रणालीमा आधुनिक प्रविधिको प्रयोग गरी कृषि क्षेत्रको विकासमा टेवा पु-याउने कार्यक्रमहरू लागू गर्ने प्रस्ताव गरेको छु । वडा स्तरबाट श्रोत सुनिश्चित भएका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरताको लागि बजेटको व्यवस्था गरेको छु । कृषि कार्यक्रम को लागि रु १० लाख, बजेटको प्रबन्ध मिलाएको छु । वास्तविक कृषकहरूको पहिचान गरी कृषि उत्पादनलाई थप प्रभावकारी बनाउन कृषक अनुदान मा रु. १५ लाख, बाखा पकेट कार्यक्रम मा रु. १५ लाख, ५० प्रतिशत अनुदानमा कृषि विउविजन वितरण, अध्यक्ष उत्कृष्ट कृषक पुरस्कार, साथै पशु औषधी तथा कार्यक्रमको निम्ति आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु । कृषकलाई सूचना प्रवाह र विद्युतिय माध्यमबाट सेवा प्रवाह गर्ने आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु ।

२७. घरेलु मदिरालाई व्यवस्थित गर्न कानूनी प्रक्रिया पूरा गरि उत्पादन र विक्रि वितरण कार्यमा सहजिकरण मार्फत स्थानीय आय आर्जन वृद्धि गर्न घरेलु मदिरा ब्रान्डिङ्गको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु ।

पर्यटन

२८. विरुवा गाउँपालिकामा पर्यटक आगमनलाई प्रवर्द्धन गर्न विशेष कार्यक्रमको प्रस्ताव गरेको छु । पर्यटन पर्वद्धन कार्यक्रममा रु ५ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

शिक्षा

२९. विरुवा गाउँपालिकाको शिक्षालाई गुणस्तरीय, प्रतिस्पर्धी, व्यावसायिक बनाउन आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु । यस वर्ष नमुना बाल विकास केन्द्र स्थापनालाई निरन्तरता दिदै आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।
३०. हामी बनाउछौं हाम्रो विद्यालय राम्रो विद्यालय” अभियान सञ्चालन गरि सबै गाउँबासिलाइ सामुदायिक विद्यालयको विकासको लागि जवाफदेही, जिम्मेवार र उत्प्रेरित गर्न आवश्यक व्यवस्था गरेको छु ।
३१. शिक्षा अत्यन्तै महत्वपूर्ण क्षेत्र हो । माध्यामिक तहसम्मको शिक्षाको व्यवस्थापनको अधिकार तथा कर्तव्य स्थानीय तहको हो । आगामी वर्षमा यस गाउँपालिका अन्तर्गत सम्पूर्ण विद्यालयलाई विद्यालय व्यवस्थापन सुचना प्रणालीमा आवद्ध गरी गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयबाट नै नियन्त्रण, अनुगमन, मुल्याङ्कन, तथ्याङ्क प्राप्त गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । गत आ.व.मा प्रारम्भिक बालविकास कक्षाका सहजकर्ताहरूको प्रोत्साहनको लागि संघीय सरकारले प्रदान गरेको रु ८ हजार तलबमानमा रु ७ हजार थप गरी न्युनतम पारिश्रमिक सुनिश्चिततालाई निरन्तरता दिईएको छ । विद्यार्थीलाई प्रोत्साहन गरि पोषणयुक्त खाजा व्यवस्था गर्न कक्षा १-५ सम्मका विद्यार्थीलाई संघीय सरकारले तोकेको दरमा वृद्धि गर्न दिवा खाजा मा रु. १८ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु । आदिवासी जनजातीको बाहुल्यता रहेको यस गाउँपालिका मा उनीहरूको भाषा संस्कृति संरक्षणको निम्ति जनप्रिय पिपलभङ्ग्याड आ.वि., बाहुँमा मगर भाषा कक्षा सञ्चालनको निरन्तरताको व्यवस्था मिलाएको छु । साथै अन्य विद्यालयको क्षमता वृद्धि तथा शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिको निम्ति आवश्यक बजेट व्यवस्था मिलाएको छु । विद्यालय सँग सम्बन्धीत विभिन्न तालिमको लागि बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु । साथै विद्यार्थीलाई अतिरिक्त बाह्य क्रियाकलापमा समेत सक्रिय गराउन तथा उत्कृष्ट शिक्षक, विद्यार्थी तथा विद्यालयलाई प्रोत्साहनका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।

भाषा तथा संस्कृति

३२. चालु आ.व.मा विरुवा प्रज्ञा प्रतिष्ठान गठन भएकोमा उक्त प्रतिष्ठानलाई व्यवस्थित र सकृय बनाउदै स्थानीय कला, धर्म, भाषा- संस्कृति प्रवर्द्धनको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।

स्वास्थ्य

३३. यस गाउँपालिका अन्तर्गत सबै स्वास्थ्य चौकीमा अति आवश्यक औषधिहरुको सहज उपलब्धता हुने गरि बजेट विनियोजन गरेको छु । साथै आकस्मिक रुपमा बिरामीलाई उच्च स्तरको स्वास्थ्य केन्द्रमा लैजानको निम्ति एम्बुलेन्स संचालनमा आई सेवा प्रवाह गरिरहेको छु । महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकालाई प्रोत्साहनका लागि रु ९ लाख साथै सरसफाई कार्यक्रमको निम्ति आवश्यक बजेट व्यवस्था मिलाएको छु ।

३४. एक वडा एक स्वास्थ्य चौकीको अवधारणा अनुरूप आगामी आ.व.मा राडभाड स्वास्थ्य चौकी भवन निर्माण कार्यको लागी संघीय सरकार विशेष अनुदान मार्फत रु १ करोड १० लाख बजेट सुनिश्चता भएको जानकारी गराउदछु ।

अध्यक्ष महोदय,

महिला बालबालिका जेष्ठ नागरिक

३५. लक्षित वर्गको क्षमता विकास, सामाजिक उत्थान, समावेशीकरण, लक्षित कार्यक्रमको निम्ति बजेटको व्यवस्था गरेको छु । दलित वर्ग, अशक्त अपाङ्ग, जेष्ठ नागरिक, आदिवासी जनजाती, लैङ्गिक रुपमा पिछडिएको वर्ग, महिला विकास तथा बालबालिका सम्बन्धि कार्यक्रमको निम्ति आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु । साथै पालिका भित्रका अभिभावक विहिन बालबालिकाहरुको अभिभावकत्व गाउँपालिकाले ग्रहण गरी कक्षा १२ सम्मको निशुल्क शिक्षाको व्यवस्था मिलान आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।

३६. दलित, आदिवासी जनजाति, गरिब तथा आर्थिक र सामाजिक रुपले पछाडि परेका युवाहरुलाई सरकारी सेवामा आकर्षित गरी एक टोल एक सरकारी जागिर कार्यक्रम संचालन गर्न आवश्यक बजेटको ब्यावस्था गरेको छु ।

३७. जेष्ठ नागरिकका ज्ञान सिप तथा अनुभवहरु नयाँ पुस्तामा पुस्तान्तरण गर्नको लागि त्रैमासिक रुपमा हरेक वडामा जेष्ठ नागरिक संग एक दिन कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।

युवा तथा खेलकुद

३८. युवा वर्गमा उद्यमशिलता जागृत गराउनको निम्ति युवा आयआर्जन कार्यक्रम र युवा स्वरोजगार कार्यक्रमको निम्ति आवश्यक बजेट व्यवस्था मिलाएको छु । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमलाई स्थानीय तहका योजना तथा कार्यक्रममा आबद्ध गर्दै लैजान आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ । खेलकुद विकास को निम्ति अध्यक्ष कप खेलकुद तथा विद्यालय स्तरीय स्काउट कार्यक्रम समेत गरी रु १० लाख र राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगिताको निम्ति रु ५ लाख बजेट व्यवस्था गरेको छु । विभिन्न खेल मैदान निर्माण र स्तरोन्नतीको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु ।

श्रम रोजगार

३९. प्रधानमन्त्री कार्यक्रम मार्फत बेरोजगार सूचीमा सूचीकृत १०० दिन बराबरको रोजगारी प्रदान गरिएको छ । उक्त कार्यक्रममा साझेदारीको लागि रु. ८ लाख बजेट व्यवस्था गरेको छु । अनौपचारिक क्षेत्रका रहेका श्रमिक तथा कामदारलाई सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्धता गर्नको लागि रु. ५ लाख बजेट व्यवस्था गरेको छु ।

संस्थागत सुशासन र सेवा प्रवाह

४०. गाउँपालिका लगायत अन्तर्गतका कार्यालयमा कर्मचारी दरबन्दी व्यवस्थापन गर्न यसै आर्थिक वर्षमा O & M Survey भई सांगठनिक पुर्नसंरचना गरिएको छ । साथै आगामी आ.व.मा कर्मचारी / जनप्रतिनिधि क्षमता विकास तालिमका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।

४१. कार्यालयका काम कार्बाहीलाई सुचना प्रविधिमैत्री बनाई विद्युतीय सुशासन अभिवृद्धि गर्नको निम्ति आवश्यक बजेट व्यवस्था मिलाएको छु ।

४२. जनताका गुनासाहरु प्रत्यक्ष रुपमा सम्बोधन गर्ने प्रयोजनको निम्ति जनतासँग जनप्रतिनिधी कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याउन आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु । साथै योजना संचालनमा सहयोग होस भन्ने उद्देश्यले उपभोक्ता समितिलाई तालिमको व्यवस्थाको लागि वजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।

विपद् व्यवस्थापन

४३. नदिजन्य जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रणको लागि संघीय सरकार बाट विशेष अनुदानको रूपमा विरुवा गाउँपालिकाका मुख्य खोलाहरु बास्तारा खोला, म्याङ खोला तथा ज्याग्दी खोला नदी नियन्त्रणको लागि रु १ करोड ५० लाख बजेट व्यवस्था गरेको छु । प्रकोप व्यवस्थापनको लागि रु ५ लाख र आकस्मिक परिस्थितिजन्य निर्माण उद्धारको लागि रु १० लाख बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।

अध्यक्ष महोदय,

४४. आगामी आर्थिक वर्षका लागि क्षेत्रगत रूपमा प्रस्तावित आयोजना तथा कार्यक्रमहरुलाई छुट्टाछुट्टै अनुसूचीमा प्रस्तुत गरेको छु । विस्तृत विवरण अनुसूचीहरुबाट लिन सकिनेछ ।

अध्यक्ष महोदय,

प्रस्तुत बजेट तर्जुमाको लागि मार्ग निर्देशन गर्नुहुने गाउँपालिका अध्यक्ष ज्यू, गाउँ र बस्तिहरुमा योजना छनौट गर्न सहयोग पुर्याउने वडा अध्यक्ष ज्यू, कार्यपालिका सदस्य ज्यूहरु, वडा सदस्य ज्यूहरु, राजनैतिक दलहरु, टोल विकास संस्थाहरु, नागरिक समाज, विभिन्न संघ संस्थाहरु, पत्रकार मित्रहरु, सबै क्षेत्रका विशिष्टीकृत महानुभावहरु एवं राष्ट्र सेवक कर्मचारीहरुमा हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

प्रस्तुत आर्थिक विधेयक तथा विनियोजन विधेयक र बजेटलाई गाउँ सभाबाट पारीत गरी प्रस्तुत बजेटको सफल कार्यान्वयनमा सकारात्मक सहयोग गर्नुहुन सम्पूर्ण गाउँ सभा सदस्यज्यूहरुलाई हार्दिक अनुरोध गर्दछु । साथै बजेटको सफल कार्यान्वयनको क्रममा आवश्यक सहयोगको लागि राजनैतिक दलहरु, विभिन्न संघ संस्थाहरु, पत्रकार मित्रहरु, सबै क्षेत्रका विशिष्टीकृत महानुभावहरु एवं राष्ट्र सेवक कर्मचारीहरुमा विशेष अनुरोध गर्दछु । धन्यवाद ।

भगवती शर्मा

उपाध्यक्ष

मिति: २०८१।०३।१०